

Kontroler
Dla M. Szwedta

1933

KOMISJA KODYFIKACYJNA

PODKOMISJA PRAWA HANDLOWEGO.

ZESZYT 1.

PROJEKT KODEKSU HANDLOWEGO

UCHWALONY W PIERWSZYM CZYTANIU
PRZEZ PODKOMISJĘ PRAWA HANDLOWEGO
KOMISJI KODYFIKACYJNEJ.

WARSZAWA, 1933

KOMISJA KODYFIKACYJNA

PODKOMISJA PRAWA HANDLOWEGO.

ZESZYT 1.

PROJEKT KODEKSU HANDLOWEGO

UCHWALONY W PIERWSZYM CZYTANIU
PRZEZ PODKOMISJĘ PRAWA HANDLOWEGO
KOMISJI KODYFIKACYJNEJ.

J6 853

WARSZAWA, 1933.

325560

2005-01-06/14

Pracę nad projektem Kodeksu Handlowego rozpoczęła podkomisja prawa handlowego pod przewodnictwem prof. Aleksandra Dolińskiego w r. 1928; w skład podkomisji wchodził: prof. Adam Chęłmoński, prof. Tadeusz Dziurzyński, dr. Bronisław Helczyński, adw. Aleksander Jackowski i prof. Józef Sułkowski. Referentem głównym projektu był prof. A. Doliński. Praca nad projektem została przerwana z końcem roku 1930 wskutek śmierci przewodniczącego. Po wyborze nowego przewodniczącego w osobie prof. Stanisława Wróblewskiego, podkomisja przystąpiła przedewszystkiem do obrad nad projektem o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. W r. 1932 podjęto ponownie obrady nad projektem Kodeksu Handlowego, przyczem referat główny objął prof. T. Dziurzyński, zaś inni członkowie podkomisji objęli koreferaty poszczególnych rozdziałów projektu.

W obradach brali udział z ramienia Ministerstwa Sprawiedliwości: początkowo adw. K. Głębocki, ostatnio radca J. Horszowski, z ramienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu: radca Ś. Baudouin de Courtenay i radca W. Sipiński, po ustąpieniu zaś ostatniego — radca Wł. Sowiński.

PROJEKT KODEKSU HANDLOWEGO.

ŹRÓDŁA PRAWA.

Art. 1.

W stosunkach handlowych obowiązują w braku szczególnych ustaw lub prawa zwyczajowego przepisy prawa cywilnego.

KSIĘGA PIERWSZA.

KUPIEC.

Rozdział I.

POJĘCIE KUPCA.

Art. 2.

Kto w własnym imieniu prowadzi przedsiębiorstwo zarobkowe w większym rozmiarze, jest kupcem i jest obowiązany wpisać się do rejestru handlowego.

Przedsiębiorstwo uboczne, związane z gospodarstwem rolnem lub leśnym, jest przedsiębiorstwem zarobkowym.

Z pośród przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi opłacania podatku przemysłowego, nie są przedsiębiorstwami na większy rozmiar przedsiębiorstwa handlowe kategorii niższej, niż II, i przedsiębiorstwa przemysłowe kategorii niższej, niż V. Co do innych przedsiębiorstw Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po wysłuchaniu Izb Przemysłowo - Handlowych, określi

w drodze rozporządzenia, które z nich uważa się za prowadzone w większym rozmiarze.

Art. 3.

Kto prowadzi gospodarstwo rolne lub leśne w większym rozmiarze, może być na swe żądanie wpisany do rejestru handlowego i przez wpis staje się kupcem.

Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Przemysłu i Handlu określi w drodze rozporządzenia, które gospodarstwa rolne i leśne uważać należy za prowadzone w większym rozmiarze.

Art. 4.

Wykonywanie zawodu wolnego jako takie nie jest przedsiębiorstwem zarobkowym w rozumieniu art. 2.

Art. 5.

Spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółdzielnie są zawsze kupcami.

Art. 6.

W stosunku do osoby, powołującej się na wpis kupca do rejestru handlowego, niedopuszczalny jest zarzut, że nie było podstawy do wpisu.

Art. 7.

Przepisy niniejszego kodeksu dotyczące kupców stosuje się do prowadzących przedsiębiorstwa zarobkowe nawet wówczas, gdy prawo publiczne zakazuje im prowadzenia takich przedsiębiorstw lub zezwolenie na prowadzenie uzależnia od dopełnienia pewnych warunków.

R o z d z i a ł II.

FIRMA.

Art. 8.

Firma jest nazwa, która kupiec posługuje się przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Kupiec może pozwać i być pozywany pod firmą.

Art. 9.

Firma kupca jednoosobowego składa się z jego nazwiska i przynajmniej jednego imienia.

Firmę osoby prawnej, nie będącej spółką handlową, stanowi jej nazwa ustawowa lub statutowa.

Art. 10.

Firma spółki jawnej zawiera nazwiska i imiona wszystkich spółników albo nazwisko i imię przynajmniej jednego spółnika z dodatkiem wskazującym spółkę.

Firma spółki komandytowej składa się z nazwiska i imienia przynajmniej jednego spółnika, odpowiadającego bez ograniczenia, oraz zawiera dodatek „spółka komandytowa“. Nazwiska komandytystów nie mogą wchodzić w skład firmy.

Art. 11.

Firma spółki akcyjnej albo spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być obrana dobrowolnie, jednak zawierać ma dodatek „spółka akcyjna“, względnie „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. Nazwiska osób nie mogą być umieszczone w firmie bez ich zgody lub zgody ich spadkobierców.

Art. 12.

Firma może zawierać także dodatki, mające na celu bliższe oznaczenie osoby kupca lub przedsiębiorstwa. Niedopuszczalne są dodatki, któreby mogły wprowadzić w błąd

Art. 13.

W razie zmiany nazwiska, które stanowi część składową firmy, można przedsiębiorstwo prowadzić nadal pod dotychczasową firmą.

W przypadku ustąpienia z spółki jawnej lub komandytowej spółnika, którego nazwisko było w firmie zamieszczone, można prowadzić przedsiębiorstwo nadal pod dotychczasową firmą za zezwoleniem jego lub jego spadkobierców, należy jednak w dodatku do firmy zamieścić brzmienie firmy, odpowiadające przepisowi art. 10.

Art. 14.

Kto nabywa istniejące przedsiębiorstwo, może je za zezwoleniem poprzedniego właściciela lub jego spadkobierców

No 858

prowadzić pod dotychczasową firmą, powinien jednak zamieścić w firmie dodatek, oznaczający nabywcę zgodnie z przepisami art. 9 — 12.

Pozostawienie w brzmieniu dotychczasowej firmy oznaczenia „spółka akcyjna“, „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ lub „spółdzielnia“ nie jest dopuszczalne.

Art. 15.

Firma nie może być zbyta bez przedsiębiorstwa.

Art. 16.

Każda nowa firma powinna odróżniać się dostatecznie od firm, wpisanych już do rejestru handlowego tego samego sądu.

Przepis powyższy nie narusza dalej idących postanowień ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Art. 17.

Firma oddziału powinna odpowiadać firmie zakładu głównego, może jednak być uzupełniona dodatkiem, wskazującym związek z zakładem głównym.

W razie, jeżeli firma zakładu głównego nie różni się dostatecznie od firmy wpisanej już do rejestru handlowego sądu, w którego okręgu znajduje się siedziba oddziału, firma oddziału powinna być uzupełniona dodatkiem dostatecznie wyróżniającym.

Art. 18.

W razie bezprawnego używania firmy pokrzywdzony może żądać zaniechania dalszego używania firmy, co nie wyłącza dalej idących roszczeń, przewidzianych w innych przepisach.

Art. 19.

Sąd rejestrowy powinien z urzędu czuwać nad należytym przestrzeganiem przepisów o firmie oraz nad tem, aby firmy używano w obrocie w brzmieniu, zgodnem z przepisami rozdziału niniejszego. W tym celu ma prawo nakładać kary porządkowe według zasad wskazanych w art. 24.

Rozdział III. REJESTR HANDLOWY.

Art. 20.

Rejestr handlowy służy do skutecznienia wpisów przez prawo przewidzianych.

Rejestr handlowy wraz z dokumentami, stanowiącymi podstawę wpisu, jest jawny. Każdy ma prawo przeglądać rejestr i dokumenty w godzinach urzędowych, tudzież żądać odpisów i wyciągów oraz zaświadczeń o braku wpisu.

Art. 21.

Rejestr handlowy prowadzą sądy okręgowe.

Do postępowania w sprawach rejestrowych stosują się zasady postępowania niespornego.

Przepisy szczegółowe o urządzeniu i prowadzeniu rejestru handlowego oraz o postępowaniu w sprawach rejestrowych określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 22.

Wpisy do rejestru handlowego będą dokonywane na podstawie zgłoszeń, jeżeli prawo nie przepisuje wpisu z urzędu.

W braku odmiennego przepisu zgłoszenie powinno być dokonane w ciągu dni czternastu.

Jeżeli osoba zobowiązana do zgłoszenia nie dokonała go, sąd rejestrowy może dokonać wpisu z urzędu, zaznaczając tę okoliczność w osnowie wpisu.

Art. 23.

Zgłoszenia powinny być dokonywane osobiście w sądzie, bądź też podane na piśmie. W ostatnim przypadku podpisy osób zgłaszających powinny być uwierzytelnione sądownie lub notarialnie.

Pełnomocnictwa do dokonania zgłoszenia powinny być w ten sam sposób uwierzytelnione.

O ile dane, podlegające wpisowi, opierają się na dokumentach, dokumenty te powinny być dołączone w oryginałach, albo uwierzytelnionych sądownie lub notarialnie odpisach lub wyciągach.

Art. 24.

Jeżeli wpis jest obowiązkowy, sąd rejestrowy może za pomocą kar pieniężnych zmusić zobowiązanych do uskutecznienia zgłoszeń. Kara może sięgać do wysokości pięciuset złotych; kara ta może być powtarzana.

W razie wypełnienia żądania sądu kara może być darowana.

Art. 25.

Sąd rejestrowy bada, czy zgłoszenie i dołączone do niego dokumenty zgadzają się pod względem formy i treści z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawnymi.

Sąd bada, czy zgłoszone dane zgodne są z prawdziwym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości.

Art. 26.

W razie założenia środka odwoławczego od postanowienia sądu rejestrowego oraz w przypadku wniosku o sprostowanie lub o wykreślenie wpisu jako nieuzasadnionego, sąd rejestrowy może wpisać do rejestru odpowiednią wzmiankę.

W razie wytoczenia sporu, dotyczącego danych wpisanych do rejestru, wpisanie odpowiedniej wzmianki może zarządzić sąd procesowy.

Sąd może uzależnić wpisanie wzmianki od złożenia kaucji.

Art. 27.

Osoby obowiązane do zgłoszenia odpowiadają solidarnie za szkodę, wynikłą z niewykonania lub zwłoki w wykonaniu tej czynności.

Art. 28.

Władze państwowe i komunalne, izby przemysłowo-handlowe oraz notariusze mają na żądanie sądu rejestrowego dostarczać informacji i dokumentów.

Art. 29.

Władze skarbowe obowiązane są przysyłać za każdy miesiąc w ciągu następujących dni czternastu do właściwego sądu rejestrowego wykazy osób, podlegających obowiąz-

kowi wpisu do rejestru handlowego, którym wydane zostały świadectwa przemysłowe.

Art. 30.

Notariusze obowiązani są przysyłać za każdy miesiąc w ciągu następujących dni czternastu do właściwego sądu rejestrowego wykazy zdziałanych lub poświadczonych przez nich aktów, zawierających dane, ulegające wpisowi do rejestru handlowego.

Art. 31.

Izby przemysłowo-handlowe mają czuwać, aby nakazane przez prawo wpisy były dokonywane i aby rejestr odpowiadał rzeczywistemu stanowi rzeczy.

W tym celu mogą one stawiać wnioski przed sądem rejestrowym i odwoływać się od jego postanowień. Wnioski te i dalsze postępowanie wolne są od wszelkich opłat.

Art. 32.

O ile prawo nie stanowi inaczej, wszystkie wpisy do rejestru będą ogłaszane w pełnej osnowie w Monitorze Polskim.

Art. 33.

Po upływie trzech dni od daty Monitora Polskiego, w którym wpis został ogłoszony, nikt w stosunku do kupca nie może zasłaniać się nieświadomością zarejestrowanych danych, chybaby udowodnił, że nie mógł o nich wiedzieć.

Dopóki dane, które powinny być wpisane i ogłoszone, nie uzyskały skuteczności stosownie do postanowień ustępu poprzedzającego, kupiec może się na nie powołać wobec osób trzecich tylko wówczas, gdy udowodni, że o nich wiedziały.

Art. 34.

Wobec osób trzecich, działających w dobrej wierze, kupiec nie może zasłaniać się zarzutem, że dane wpisane zgodnie z jego zgłoszeniem nie są prawdziwe.

Jeżeli pewne dane wpisano do rejestru niezgodnie z zgłoszeniem kupca lub bez jego zgłoszenia, kupiec nie może zasłaniać się wobec osób trzecich, działających w dobrej wierze, zarzutem, że dane te nie są prawdziwe, jeżeli zaniedbał wy-

stąpić niezwłocznie z wnioskiem o sprostowanie lub wykreślenie wpisu.

Art. 35.

W odniesieniu do kupca jednoosobowego ulegają wpisowi do rejestru: firma, siedziba i przedmiot przedsiębiorstwa, jak również zmiany powyższych danych.

Do zgłoszenia obowiązany jest kupiec. Do zgłoszenia dołączyć należy skreślony wobec sądu, albo uwierzytelniony sądowo lub notarialnie wzór podpisu kupca.

Art. 36.

Żona kupca lub spółnika, odpowiadającego bez ograniczenia, może żądać wpisania wzmianki o istnieniu umowy, dotyczącej stosunków majątkowych małżeńskich, załączając do zgłoszenia potrzebne dokumenty celem przechowania w aktach rejestrowych.

Art. 37.

Każdy oddział powinien być zarejestrowany w sądzie rejestrowym według swej siedziby.

O ile prawo nie stanowi inaczej, wszystkie wpisy, dotyczące przedsiębiorstwa, powinny być skuteczniiane w rejestrze handlowym zarówno zakładu głównego, jak i oddziału.

Sąd rejestrowy oddziału nie może skutecznić wpisu, dopóki wpis nie dokonał sąd rejestrowy zakładu głównego.

W stosunkach z oddziałem terminy, wskazane w art. 33, liczą się od daty Monitora Polskiego, w którym został ogłoszony wpis w sądzie rejestrowym oddziału.

Wpisy w rejestrze oddziału mają być zgodne z wpisami w rejestrze zakładu głównego z zastrzeżeniem postanowień art. 17.

R o z d z i a ł I V .

ZBYCIE PRZEDSIĘBIORSTWA KUPIECKIEGO.

Art. 38.

Zbycie przedsiębiorstwa kupieckiego, wydzierżawienie i ustanowienie na niem prawa użytkowania powinno być wpisane do rejestru handlowego. Wpisu dokonywa się na podstawie zgłoszenia którejkolwiek z stron.

Art. 39.

Zbycie przedsiębiorstwa kupieckiego obejmuje w razie wątpliwości wszystko, co wchodzi w skład przedsiębiorstwa jako zorganizowanej całości, w szczególności:

- 1) firmę, znaki towarowe i inne oznaczenia indywidualizujące przedsiębiorstwo;
- 2) księgi handlowe;
- 3) należące do przedsiębiorstwa nieruchomości i ruchomości, nie wyłączając towarów;
- 4) patenty, wzory użytkowe i zdobnicze oraz inne prawa;
- 5) przy prowadzeniu przedsiębiorstwa powstałe wierzytelności.

W razie wątpliwości nabywca przejmuje w stosunku do zbywcy zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Art. 40.

Zbywca obowiązany jest udzielić nabywcy potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa wiadomości o jego stosunkach faktycznych i prawnych.

Art. 41.

Zbywca obowiązany jest oznajmić nabywcy o wszystkich zobowiązaniach, powstałych przy prowadzeniu przedsiębiorstwa. Winny niedopełnienia tego obowiązku ulegnie karze aresztu do roku lub grzywny do dziesięciu tysięcy złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 42.

Zbywca obowiązany jest nie czynić niczego, coby, stojąc w sprzeczności z zasadami uczciwego obrotu, utrudniało nabywcy dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa.

Art. 43.

Jeżeli zbycie nastąpiło w formie aktu notarialnego, nabywca odpowiada solidarnie z zbywcą za zobowiązania powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, o których wiedział lub wiedzieć był powinien. Jeżeli nabywcą jest osoba bliska zbywcy, domniemywa się, że nabywca wiedział o istnieniu wszystkich zobowiązań.

Zobowiązania, za które nabywca nie odpowiada, stają się w stosunku do zbywcy wymagalnymi z chwilą zbycia, o ile nie są lub nie zostaną należycie zabezpieczone.

Art. 44.

W wszystkich innych przypadkach, które przedstawiają się jako zbycie przedsiębiorstwa, a w których nie zachowano formy aktu notarialnego, nabywca odpowiada solidarnie z zbywcą za wszystkie zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Art. 45.

Zarejestrowanie zbycia przedsiębiorstwa albo zawiadomienie dłużnika o zbyciu (art. 33) ma skutki prawne zawiadomienia o przelewie wierzytelności.

Jeżeli pewne wierzytelności w myśl umowy nie przechodzą na nabywcę, dłużnicy, którzy o tem nie zostali zawiadomieni, zwalniają się od zobowiązania także przez zapłatę, uskutecznioną do rąk nabywcy przedsiębiorstwa.

Art. 46.

Jeżeli w chwili zbycia przedsiębiorstwa umowa zobowiązywała zbywcę i trzeciego do świadczeń wzajemnych, trzeci może rozwiązać umowę z ważnych powodów, związanych ze zmianą osoby właściciela. Prawo to służy mu nawet bez ważnego powodu, jeżeli przy zbyciu nie zachowano formy aktu notarialnego. Oświadczenie o rozwiązaniu należy złożyć w ciągu trzech miesięcy od uzyskania wiadomości o zbyciu (art. 33).

W razie zbycia w formie aktu notarialnego nabywca może oświadczyć, że nie wstępuje w umowę, określoną w ust. 1, jeżeli o jej istnieniu nie wiedział ani nie musiał wiedzieć. Oświadczenie takie należy złożyć w ciągu trzech miesięcy od uzyskania wiadomości o istnieniu umowy.

Art. 47.

Przepisy art. 46 nie uchylają odmiennych postanowień, zawartych w umowach między zbywcą a osobami trzecimi, ani przepisów, normujących skutki zbycia przedsiębiorstwa co do poszczególnych umów.

Art. 48.

Odpowiedzialność zbywcy za zobowiązania, za które nabywca odpowiada, przedawnia się z upływem trzech lat od zarejestrowania zbycia, względnie od późniejszego terminu ich płatności, chyba że z mocy innych przepisów ulega krótszemu przedawnieniu.

Art. 49.

Dzierżawca odpowiada solidarnie za zobowiązania wydzierżawiającego, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Umowne uchylenie odpowiedzialności dzierżawcy skuteczne jest wobec wierzycieli, gdy zostało im podane do wiadomości lub zarejestrowane.

Zobowiązania, za które dzierżawca nie odpowiada, stają się w stosunku do wydzierżawiającego wymagalnymi z chwilą wydzierżawienia, o ile nie są lub nie zostaną należycie zabezpieczone.

Art. 50.

Za zobowiązania, zaciągnięte przez dzierżawcę pod firmą wydzierżawiającego przed zarejestrowaniem dzierżawy, odpowiada wydzierżawiający jako dłużnik solidarny.

Art. 51.

Wierzyciele dzierżawcy, których wierzytelności powstały przy prowadzeniu wydzierżawionego przedsiębiorstwa, mogą zaspakajać się z surowców i towarów, wchodzących w skład przedsiębiorstwa, niezależnie od tego, czy są one własnością dzierżawcy, czy też wydzierżawiającego.

Art. 52.

Przy dzierżawie stosuje się odpowiednio przepis art. 46 ust. 1 zdanie 1 i 3.

Art. 53.

Przepisy art. 49 — 52 stosują się odpowiednio w razie ustanowienia użytkowania na przedsiębiorstwie.

Rozdział V. KSIĘGI HANDLOWE.

Art. 54.

Kupiec obowiązany jest prowadzić według zasad prawidłowej rachunkowości takie księgi handlowe, jakie ze względu na rodzaj i rozmiar przedsiębiorstwa są konieczne celem ujawnienia stanu majątku i interesów handlowych.

Art. 55.

Księgi powinny być prowadzone w walucie krajowej.

Zapisy w księgach handlowych powinny być uskuteczniiane w jednym z języków, używanych w kraju, alfabetem łacińskim lub cyrylicą.

Jeżeli według zasad prawidłowej rachunkowości kupieckiej rachunki mają być prowadzone w formie księgi, księga powinna być oprawiona i karta za kartą opatrzona liczbą porządkową.

Nie wolno pozostawiać odstępów w miejscach, które powinny być wypełnione. Nie wolno pierwotnej treści przekreślać lub w inny sposób czynić nieczytelną; poprawki nie mogą być dokonywane przez wymazanie, lecz w taki sposób, aby pierwotny tekst można było odczytać.

Art. 56.

Księgi handlowe, listy otrzymane, odpisy listów wysłanych, faktury i inne pisma, dotyczące zapisów, powinny być przechowywane przez dziesięć lat. Przy księgach handlowych termin ten liczy się od końca roku kalendarzowego, w którym został uskuteczniiony ostatni zapis do księgi.

Art. 57.

Kupiec obowiązany jest przy rozpoczęciu przedsiębiorstwa tudzież na koniec każdego roku obrotowego sporządzić inwentarz i bilans.

Sporządzenie inwentarza i bilansu powinno być dokonane w terminie, odpowiadającym prawidłowemu tokowi czynności.

Inwentarz i bilans podpisze kupiec; przy spółkach jawnych i komandytowych podpiszą wszyscy spółnicy, odpowiadający bez ograniczenia.

Art. 58.

W inwentarzach i bilansach wolno wartość poszczególnych przedmiotów majątkowych oznaczać conajwyżej podług ich wartości dla przedsiębiorstwa.

Wierzytelności wątpliwe należy oznaczyć podług wartości prawdopodobnej; nieściągalne należy odpisać.

Powyższe przepisy nie naruszają odrębnych postanowień o rachunkowości kupców, zawartych w ustawach szczególnych.

Art. 59.

Majątek kupca, niewchodzący w skład przedsiębiorstwa, wystarczy w inwentarzu i bilansie wykazywać w sposób summaryczny.

Art. 60.

W przypadkach rozdziału majątku, w szczególności rozdziału spadku, spółności lub majątku spółkowego, może sąd upoważnić do przejrzania ksiąg w całej rozciągłości.

Gdy wynagrodzenie (tantjema, prowizja) ma być obliczone na podstawie ksiąg, sąd może upoważnić do ich przejrzania, przyczem może ograniczyć jego zakres.

Do wydania postanowienia w tej sprawie właściwy jest w przypadku, gdy sprawa jest przedmiotem procesu, sąd procesowy, pozatem sąd grodzki, w którego okręgu znajduje się siedziba przedsiębiorstwa.

R o z d z i a ł VI

PEŁNOMOCNICY HANDLOWI.

Art. 61.

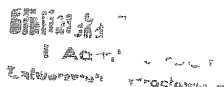
Prokury może udzielić tylko kupiec przez pisemne oświadczenie.

Art. 62.

Prokura upoważnia do wszystkich sądowych i pozasądowych czynności, jakie są związane z prowadzeniem jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handlowego.

Do zbywania i obciążania nieruchomości potrzeba wyraźnego upoważnienia.

Nie można ograniczyć prokury z skutkiem prawnym wobec osób trzecich.

Art. 63.

Prokura może być udzielona kilku osobom oddzielnie lub łącznie; jednakże nawet w przypadku prokury łącznej oświadczenia zwrócone do kupca tudzież doręczenia pism mogą być dokonywane wobec jednej z osób łącznie ustanowionych.

Art. 64.

Prokury nie można przenieść, jednak prokurent może ustanowić pełnomocnika do poszczególnych czynności lub pewnego rodzaju czynności.

Art. 65.

Prokura może być w każdej chwili odwołana.
Śmierć kupca ani utrata jego zdolności do działań prawnych nie powodują zgaśnięcia prokury.

Art. 66.

Udzielenie i zgaśnięcie prokury powinien kupiec zgłosić celem wpisania do rejestru handlowego.

Jeżeli prokura jest łączna, należy okoliczność tę zaznaczyć w wpisie.

Do zgłoszenia dołączyć należy skreślony wobec sądu, albo uwierzytelniony sądownie lub notarialnie wzór podpisu prokurenta.

Art. 67.

Pełnomocnictwo udzielone przez kupca przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, nie będące prokurą, upoważnia do wszystkich czynności, jakie zwyczajnie wiążą się z poruczonym pełnomocnikowi zakresem działania. Do zbywania lub obciążania nieruchomości, prowadzenia sporów, zawierania ugód, czynienia zapisów na sąd polubowny, podpisywania weksli i czeków, zaciągania pożyczek potrzeba wyraźnego upoważnienia.

Inne ograniczenia pełnomocnictwa handlowego skuteczne są wobec osób trzecich jedynie wtedy, gdy o ograniczeniach wiedziały lub wiedzieć były powinny.

Art. 68.

Zasada art. 67 ust. 1 zdanie 1 stosuje się także do pełnomocników, których kupiec używa poza siedzibą swego przedsiębiorstwa jako podróżujących.

Podróżującego sprzedawcę uważa się w razie wątpliwości za upoważnionego do odbioru ceny kupna za sprzedane przez niego towary, do ustanawiania terminów zapłaty w granicach przyjętych zwyczajem, do odbierania zawiadomień o wadach towaru i oznajmień o pozostawieniu towaru do dyspozycji oraz innych podobnych oświadczeń.

Art. 69.

Osobę czynną za wiedzą kupca w lokalu przedsiębiorstwa, przeznaczonym do obsługiwaną publiczności, uważa się w razie wątpliwości za upoważnioną do załatwiania interesów, jakie zwyczajnie w tego rodzaju przedsiębiorstwach i lokalach są podejmowane.

Art. 70.

Jeżeli kupiec zawiera umowę w imieniu osoby trzeciej, nie mając upoważnienia, albo przekracza zakres upoważnienia, obowiązany będzie, o ile zastąpiony umowy takiej nie potwierdzi, podług wyboru wierzyciela do dopełnienia umowy albo wynagrodzenia szkody.

R o z d z i a ł VII.

SPÓŁKA JAWNA.

DZIAŁ 1.

Przepisy ogólne.

Art. 71.

Spółka, mająca na celu prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego w większym rozmiarze pod wspólną firmą, jest spółką jawną, jeżeli odpowiedzialność wobec wierzycieli za zobowiązania spółki nie jest u żadnego spółnika ograniczona.

Spółka, mająca na celu prowadzenie gospodarstwa rolnego lub leśnego w większym rozmiarze pod wspólną firmą, może pod warunkiem określonym w ust. 1 stać się na swe żądanie spółką jawną przez wpis do rejestru handlowego.

Art. 72.

Do spółki jawnej nie stosują się przepisy zobowiązań o umowie spółki.

Art. 73.

Zawarcie spółki nie wymaga formy pisemnej.

Art. 74.

Zmiana istotnych postanowień umowy spółki wymaga zgody wszystkich spółników.

Odmienne postanowienia umowy spółki są nieważne.

Art. 75.

Spółka powinna być wpisana do rejestru handlowego. Wpis obejmować powinien:

- 1) firmę, siedzibę i przedmiot przedsiębiorstwa;
- 2) imiona i nazwiska spółników;
- 3) imiona i nazwiska osób, które są uprawnione do zastępowania spółki, i sposób tego zastępowania;
- 4) zmiany powyższych danych.

Każdy spółnik ma prawo i obowiązek zgłoszenia spółki do rejestru handlowego bez względu na odmienne brzmienie umowy spółkowej.

Do zgłoszenia dołączyć należy skreślone wobec sądu albo uwierzytelnione sądownie lub notarialnie wzory podpisów osób, uprawnionych do zastępowania spółki.

DZIAŁ 2.

Stosunek do osób trzecich.

Art. 76.

Spółka jawna może jako taka nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywaną.

Art. 77.

Każdy spółnik ma prawo zastępować spółkę.

W umowie może być spółnik od prawa zastępstwa wyłączony lub uprawniony do zastępstwa tylko łącznie z innym spółnikiem lub prokurentem.

Odjęcie prawa zastępstwa spółnikowi wbrew jego woli może nastąpić jedynie z ważnych powodów wyrokiem sądowym.

Art. 78.

Prawo zastępstwa spółnika rozciąga się na wszystkie czynności sądowe i pozasądowe, jakie są związane z prowadzeniem jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handlowego, nie wyłączając pozbywania i obciążania nieruchomości, ustanawiania i odwoływania prokury.

Nie można ograniczyć prawa zastępstwa z skutkiem prawnym wobec osób trzecich.

Art. 79.

Za zobowiązania spółki odpowiadają spółnicy wobec wierzycieli bez ograniczenia całym swym majątkiem solidarnie z spółką.

Art. 80.

Kto przystępuje do spółki już istniejącej, odpowiada także za zobowiązania, powstałe przed jego przystąpieniem.

Art. 81.

Kto jako spółnik jawny przystępuje do przedsiębiorstwa kupca jednoosobowego, odpowiada także za zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa przed jego przystąpieniem.

Art. 82.

Postanowienia umowne, niezgodne z przepisami art. 79—81, nie mają skutku prawnego wobec osób trzecich.

Art. 83.

Spółnik zapozwany z tytułu odpowiedzialności za zobowiązania spółki może przedstawić wierzycielowi zarzuty, przysługujące spółce, tylko o tyle, o ile mogą jeszcze przez nią być podniesione.

Jeżeli zarzut wymaga oświadczenia woli z strony spółki, jako to: uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia, potrącenie lub inne tym podobne, spółnik może odmówić zaspokojenia wierzyciela, dopóki spółka oświadczenia takiego nie złoży lub prawa do złożenia nie utraci.

Art. 84.

W czasie trwania spółki spółnik nie może żądać od dłużnika spółki zapłaty przypadającego nań udziału w wierzy-

telności spółki ani wierzycielowi osobistemu przedstawiać do potrącenia wierzytelności spółki.

Dłużnik spółki nie może przedstawiać spółce do potrącenia wierzytelności, jaka mu służy przeciwko jednemu z spółników.

DZIAŁ 3.

Stosunki wewnętrzne spółki.

Art. 85.

Umowa nie może powierzyć prowadzenia spraw spółki osobom trzecim z wyłączeniem spółników.

Nie może również ograniczyć prawa spółnika do osobistego zasięgania wiadomości o stanie majątku oraz o biegu interesów spółki, ani jego prawa do osobistego przeglądania ksiąg i dokumentów spółki.

Art. 86.

Inne stosunki prawne między spółnikami oceniać należy według umowy spółki.

W braku postanowień w umowie spółki stosują się przepisy następujące.

Art. 87.

Każdy spółnik ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki.

Każdy spółnik może przeprowadzić bez uprzedniej uchwały spółników sprawy, nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki.

Jednak, jeżeli przed załatwieniem takiej sprawy choćby jeden z pozostałych spółników sprzeciwi się jej przeprowadzeniu, potrzeba uprzedniej uchwały spółników.

Art. 88.

Prowadzenie spraw spółki może być powierzone jednemu lub kilku spółnikom, a to bądź na mocy umowy spółki, bądź na podstawie późniejszej uchwały. W tym razie pozostali spółnicy są wyłączeni od prowadzenia spraw spółki.

Jeżeli prowadzenie spraw spółki powierzono kilku spółnikom, stosuje się co do sposobu powadzenia spraw przepisy o prowadzeniu spraw przez wszystkich spółników z tą różnicą, że uchwałę wszystkich spółników zastępuje uchwała tych spółników, którym powierzono prowadzenie spraw spółki.

Art. 89.

Ustanowienie prokury wymaga zgody wszystkich spółników, mających prawo prowadzenia spraw spółki.

Odwołać prokurę może każdy spółnik, mający prawo prowadzenia spraw spółki.

Art. 90.

W sprawach, w których potrzeba uchwały spółników, wymagana jest jednomyślność wszystkich powołanych do współdziałania spółników.

Art. 91.

W sprawach, przekraczających zakres zwykłych czynności spółki, potrzebna jest zgoda wszystkich spółników, nawet wyłączonych od prowadzenia spraw spółki.

Art. 92.

Spółnik, mający prawo prowadzenia spraw spółki, może bez wyjednania uchwały spółników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby wyrządzić spółce niepowetowane straty.

Art. 93.

Spółnik, prowadzący sprawę spółki, nie ma prawa do wynagrodzenia za pracę osobistą.

Art. 94.

Prawo prowadzenia spraw spółki może być spółnikowi odejete z ważnych powodów wyrokiem sądowym. Zasada ta odnosi się również do zwolnienia spółnika od obowiązku prowadzenia spraw spółki.

Art. 95.

Wkłady spółników powinny być równe.

Wkład spółnika może polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw, na dozwoleniu używania rzeczy zmysłowych lub niezmysłowych albo na wykonywaniu pracy.

Domniemywa się, że rzeczy zmysłowe, które spółnik zobowiązał się wnieść do spółki, mają być wniesione na własność.

Art. 96.

Spółnik nie jest uprawniony ani zobowiązany do podwyższania umówionego wkładu.

Art. 97.

Każdy spółnik ma prawo do równego udziału w zysku i uczestniczy w stratach w tym samym stosunku, bez względu na rodzaj i wartość wkładu.

W umowie spółki można inaczej ustalić stosunek udziału spółników w zysku i stratach, a nawet zwolnić jednego lub kilku spółników w zupełności od udziału w stratach.

Spółnik, który wniósł tytułem wkładu swą pracę, nie uczestniczy w stratach.

Ustalony w umowie stosunek udziału spółników w zyskach odnosi się w razie wątpliwości także do udziału w stratach.

Art. 98.

Spółnik może żądać podziału i wypłaty zysku z końcem każdego roku obrotowego.

Jeżeli jednak wkład doznał wskutek strat uszczuplenia, obraca się zysk na jego uzupełnienie.

Art. 99.

Spółnik ma prawo żądać corocznie wypłacenia ustawowych odsetek od swego udziału, nawet gdy spółka poniosła straty.

Pozatem nie ma on prawa zmniejszenia swego udziału bez zgody innych spółników.

Art. 100.

Spółnik nie może potrącać z szkodą, za którą odpowiada, korzyści, jakich przysporzyli spółce w innych sprawach.

Art. 101.

W stosunku do spółki spółnikowi nie wolno rozporządzać prawami, służącymi mu z tytułu należenia do niej, z wyjątkiem praw do świadczeń w pieniądzu lub innych rzeczach zmysłowych, przypadających spółnikowi w czasie trwania spółki z tytułu zysków, odsetek, zwrotu wydatków, wynagrodzenia za prowadzenie spraw, albo z tytułu podziału majątku po ustąpieniu spółnika lub rozwiązaniu spółki.

Jeżeli spółnik przyjmie sobie spółnika albo ustąpi osobie trzeciej w całości lub w części prawa, służące mu z tytułu należenia do spółki, to ani jego spółnik, ani ta osoba trzecia nie

zyskują charakteru spółnika w stosunku do spółki, a w szczególności nie mogą zasięgać wiadomości o stanie jej interesów.

Przez czas trwania spółki żaden ze spółników nie może domagać się podziału majątku spółki.

Art. 102.

Spółnik obowiązany jest powstrzymać się od wszelkiej działalności sprzecznej z interesami spółki.

W szczególności nie wolno spółnikowi bez zezwolenia pozostałych spółników przedsięwziąć czynności z zakresu przedsiębiorstwa spółki, ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako spółnik jawny lub członek zarządu.

Art. 103.

W przypadku naruszenia zakazu konkurencji spółka ma prawo żądać wydania korzyści, jakie spółnik osiągnął, i wynagrodzenia szkody.

Roszczenia te przedawniają się z końcem sześciu miesięcy od chwili, gdy spółka dowiedziała się o przekroczeniu zakazu, w każdym zaś razie gasną z końcem trzech lat.

Przepisy powyższe nie naruszają prawa spółników żądania rozwiązania spółki lub ustąpienia spółnika, naruszającego zakaz konkurencji.

DZIAŁ 4.

Rozwiązanie spółki i ustąpienie spółnika.

Art. 104.

Rozwiązanie spółki powodują:

- 1) przyczyny przewidziane w umowie spółki;
- 2) zgoda wszystkich spółników;
- 3) upadłość spółki;
- 4) śmierć spółnika lub jego upadłość;
- 5) wypowiedzenie;
- 6) wyrok sądowy.

Art. 105.

Spółkę uważa się za przedłużoną milcząco na czas nieograniczony, jeżeli mimo istnienia powodów rozwiązania, prze-

widzianych w umowie, prowadzi ona nadal swe czynności za zgodą wszystkich spółników.

Art. 106.

Jeżeli umowa spółki postanawia, że w razie śmierci spółnika ma istnieć nadal z jego spadkobiercami, a nie zawiera w tym względzie szczególnych postanowień, każdy spadkobierca może uzależnić swe pozostanie w spółce od przyznania mu stanowiska komandytysty. W razie uwzględnienia żądania spadkobiercy udział spadkodawcy, wykazany w ostatnim bilansie rocznym, względnie przypadająca na spadkobierce część tego udziału, stanowi jego wkład oraz sumę komandytową. W przeciwnym razie może spadkobierca, nie dochowując terminu wypowiedzenia, oświadczyć, że z spółki ustępuje.

Prawa powyższe wykonać może spadkobierca tylko w terminie sześciomiesięcznym, licząc od dnia, w którym dowiedział się o otwarciu spadku.

Jeżeli w tym terminie spadkobierca uzyska stanowisko komandytysty, albo jeżeli z spółki ustąpi lub spółka się rozwiąże, natenczas odpowiada za zobowiązania spółki dotąd powstałe jedynie według zasad prawa spadkowego.

Art. 107.

Każdy spadkobierca spółnika, który pozostaje w spółce jako spółnik jawny, ma wszystkie prawa spółnika jawnego.

Art. 108.

Jeżeli spółkę zawarto na czas nieoznaczony, spółnik może wypowiedzieć spółkę na sześć miesięcy przed końcem roku obrotowego.

Spółki zawartej na czas życia spółnika nie uważa się za zawartą na czas nieoznaczony.

Art. 109.

Jeżeli w ciągu ostatnich sześciu miesięcy przeprowadzono bezskutecznie egzekucję z ruchomości spółnika, natenczas jego wierzyciel osobisty, który na podstawie prawomocnego tytułu egzekucyjnego uzyskał zajęcie roszczeń, przysługujących spółnikowi na wypadek jego ustąpienia lub rozwiązania spółki, może wypowiedzieć spółkę na sześć miesięcy

przed końcem roku obrotowego, nawet gdy była zawarta na czas oznaczony.

Jeżeli umowa spółki przewiduje krótszy termin wypowiedzenia, wierzyciel może skorzystać z terminu umownego.

Art. 110.

Każdy spółnik może żądać z ważnych powodów rozwiązania spółki wyrokiem sądowym.

Jednak jeżeli ważna przyczyna zachodzi w osobie jednego z spółników, sąd może na wniosek tego spółnika lub spółników pozostałych orzec, że spółnik, w którego osobie zaszła ważna przyczyna, ustępuje z spółki.

Przeciwne postanowienie umowne jest nieważne.

Art. 111.

Pomimo śmierci lub upadłości spółnika oraz pomimo wypowiedzenia, dokonanego przez spółnika lub jego wierzyciela osobistego, spółka nie ulega rozwiązaniu, jeżeli tak postanowiła umowa spółki lub tak się umówią pozostali spółnicy.

Układ taki powinien nastąpić w przypadku śmierci lub upadłości bezzwłocznie, zaś w przypadku wypowiedzenia przed upływem terminu wypowiedzenia. W przeciwnym razie spadkobiercy, zarządca masy upadłościowej, spółnik, który wypowiedział, względnie jego wierzyciel osobisty domagać się mogą przeprowadzenia likwidacji.

Art. 112.

W przypadkach ustąpienia spółnika z spółki należy oznaczyć wysokość jego udziału na podstawie osobnego bilansu, uwzględniającego wartość majątku spółkowego dla przedsiębiorstwa.

Jako dzień bilansowy przyjąć należy w przypadkach wypowiedzenia — ostatni dzień roku obrotowego, w którym upłynął termin wypowiedzenia, w przypadku śmierci lub upadłości — dzień śmierci, względnie ogłoszenia upadłości, zaś w przypadku ustąpienia z mocy wyroku — dzień doreczenia pozwu.

Wartość udziału powinna być wypłacona w gotówce. Przedmioty oddane spółce przez spółnika tylko do używania zwraca się w naturze.

Jeżeli przy rozliczeniu udział spółnika ustępującego okaże

się biernym, spółnik jest obowiązany zapłacić spółce przypadającą nań część niedoboru.

Spółnik ustępujący, względnie jego spadkobiercy uczestniczą w zyskach i stratach z spraw jeszcze niezakończonych, nie mają jednak wpływu na ich prowadzenie, a mogą tylko żądać wyjaśnień, rachunków oraz rozdziału zysków i strat z końcem każdego roku obrotowego.

Art. 113.

Jeżeli w spółce, składającej się z dwóch spółników, w osobie jednego z spółników zajdzie przyczyna rozwiązania, sąd może wyrokiem upoważnić drugiego spółnika do przejęcia majątku spółki z obowiązkiem rozliczenia się z spółnikiem ustępującym według zasad artykułu poprzedzającego.

DZIAŁ 5.

Likwidacja.

Art. 114.

Likwidacja rozwiązującej się spółki odbywa się według postanowień umowy.

W przypadku wypowiedzenia przez wierzyciela osobistego lub upadłości spółnika zawarcie po zajściu przyczyny rozwiązania umowy co do sposobu likwidacji majątku spółki wymaga zgody wierzyciela osobistego, względnie zarządcy masy.

W braku umowy likwidacja odbywa się według artykułów następujących.

Art. 115.

Do spółki w okresie likwidacji stosują się przepisy o stosunkach zewnętrznych i wewnętrznych spółki jawnej, o ile co innego nie wynika z przepisów tego tytułu lub celu likwidacji.

W czasie likwidacji nie obowiązują spółników zakaz konkurencji.

Art. 116.

Likwidatorami są wszyscy spółnicy. Mogą oni także powołać na likwidatorów osoby nie będące spółnikami.

Spadkobiercy spółnika wybierają jednego z pośród siebie jako zastępcę do przeprowadzenia likwidacji. Do czasu usku-

tecznienia takiego wyboru czynności dokonane bez udziału spadkobierców spółnika są dla nich wiążące.

Spółnika upadłego zastępuje zarządca masy.

Art. 117.

Z ważnych przyczyn może sąd rejestrowy ustanowić likwidatorów także z poza spółników na wniosek bądź spółnika, bądź innej osoby interesowanej.

Przeciwnie postanowienie umowne jest nieważne.

Art. 118.

Likwidatorzy mogą być odwołani za jednomyślną zgodą spółników.

Art. 119.

Z ważnych przyczyn może sąd rejestrowy na wniosek spółnika lub osoby interesowanej odwołać likwidatorów.

Likwidatorów, ustanowionych przez sąd, tylko sąd może odwołać.

Przeciwnie postanowienia umowne są nieważne.

Art. 120.

Otwarcie likwidacji, imiona i nazwiska likwidatorów, sposób zastępstwa spółki przez likwidatorów i wszelkie w tym względzie zmiany należy zgłosić do rejestru handlowego, nawet gdyby nie nastąpiła żadna zmiana w dotychczasowym zastępstwie spółki. Każdy likwidator ma prawo i obowiązek dokonania powyższego zgłoszenia.

Do zgłoszenia dołączyć należy skreślone wobec sądu albo uwierzytelnione sadownie lub notarialnie wzory podpisów likwidatorów.

Wpis likwidatorów przez sąd ustanowionych i wykreślenie likwidatorów przez sąd odwołanych następuje z urzędu.

Likwidację prowadzi się pod firmą spółki z dodatkiem „w likwidacji“.

Art. 121.

Jeżeli jest kilku likwidatorów, upoważnieni są oni do prowadzenia spraw i zastępowania spółki łącznie, o ile czego innego nie postanowili spółnicy lub uchwała sądu, powołująca likwidatorów. Takie odmienne postanowienia podlegają wpisowi do rejestru handlowego.

Art. 122.

Likwidatorzy zakończą interesy bieżące spółki, ściągają wierzytelności, wypełnią zobowiązania i spieniężą majątek spółki, zarówno ruchomy, jak nieruchomy, z wolnej ręki lub w drodze publicznej licytacji. Nowe interesy mogą zawierać tylko wówczas, gdy to jest potrzebne dla ukończenia dawnych.

W stosunku wewnętrznym zobowiązani są likwidatorzy stosować się do uchwał spółników. Likwidatorzy ustanowieni przez sąd obowiązani są stosować się do jednomyślnych uchwał spółników i tych osób interesowanych, które spowodowały ich ustanowienie.

Art. 123.

W granicach zakresu działania, wskazanego w ust. 1 artykułu poprzedzającego, likwidatorzy mają prawo zastępowania spółki.

Ograniczenia tego zakresu działania likwidatorów nie mają skutku prawnego wobec osób trzecich.

Wobec osób trzecich, działających w dobrej wierze, uważa się czynności przewidziane przez likwidatorów za czynności likwidacyjne.

Art. 124.

W czasie likwidacji prokura nie może być ustanowiona. Prokura przedtem ustanowiona gaśnie.

Art. 125.

Odpowiedzialność spadkobierców spółnika za zobowiązania spółki, zaciągnięte w toku likwidacji, ocenia się według przepisów prawa spadkowego.

Art. 126.

Przy rozpoczęciu i zakończeniu likwidacji sporządzają likwidatorzy bilans, uwzględniając zbywczą wartość poszczególnych części składowych majątku.

Gdyby likwidacja trwała dłużej, niż jeden rok, należy bilans sporządzać corocznie.

Art. 127.

Z majątku spółki należy spłacić przedewszystkiem zobowiązania spółki oraz pozostawić odpowiednie kwoty na pokrycie zobowiązań jeszcze niewymagalnych lub spornych.

Pozostały majątek należy użyć na spłatę udziałów spółników. Przewyżkę dzieli się między spółników według stosunku, w jakim uczestniczą w zyskach.

Zbedną gotówkę można rozdzielić jeszcze przed ukończeniem likwidacji.

Art. 128.

Gdyby majątek spółki nie wystarczał na spłatę długów i zwrot udziałów, niedobór dzieli się między spółników w stosunku, w jakim uczestniczą w stratach. W przypadku niewypłacalności jednego ze spółników, przypadająca nań część niedoboru dzieli się między pozostałych spółników w takim samym stosunku.

Art. 129.

Likwidatorzy doprowadzić powinni do ostatecznego rozliczenia się między spółnikami.

Spory powstałe co do rozliczenia rozstrzygnie sąd.

Art. 130.

Ukończenie likwidacji zgłoszą likwidatorzy celem wykreślenia firmy z rejestru handlowego. W przypadku rozwiązania spółki bez przeprowadzenia likwidacji w sposób, określony w poprzedzających artykułach, obowiązek zgłoszenia ciąży na spółnikach.

Księgi i dokumenty spółki rozwiązanej należy oddać w przechowanie spółnikowi lub osobie trzeciej. Osobę przechowującego w braku zgody oznaczy sąd rejestrowy.

Spólnicy i osoby interesowane mają prawo przeglądać księgi i dokumenty.

Art. 131.

W przypadku upadłości spółki rozwiązanie następuje dopiero po ukończeniu postępowania upadłościowego.

Nie rozwiązuje się jednak spółka, gdy postępowanie kończy się układem lub zostanie z innych przyczyn uchylone lub umorzone.

DZIAŁ 6.

Przedawnienie roszczeń.

Art. 132.

Roszczenia przeciwko spółnikom z tytułu zobowiązań spółki przedawniają się z upływem pięciu lat od daty zarejestrowania

nia wykreślenia firmy lub ustąpienia spółnika, chyba że roszczenie przeciwko spółce ulega krótszemu przedawnieniu. Jeżeli roszczenie staje się płatnem dopiero po zarejestrowaniu, przedawnienie zaczyna biec od dnia płatności.

Art. 133.

Przedawnienia biegnącego na korzyść spółnika, który ustąpił ze spółki, nie przerywają działania prawne, skierowane przeciwko spółce.

Przerwa przedawnienia wobec jednego spółnika nie wywołuje przerwy w stosunku do innych spółników.

R o z d z i a ł VIII.

SPÓŁKA KOMANDYTOWA.

DZIAŁ 1.

Przepisy ogólne.

Art. 134.

Spółka, mająca na celu prowadzenie w większym rozmiarze przedsiębiorstwa zarobkowego albo gospodarstwa rolnego lub leśnego pod wspólną firmą, jest spółką komandytową, jeżeli wobec wierzycieli za zobowiązania spółki przynajmniej jeden spółnik odpowiada bez ograniczenia, a odpowiedzialność przynajmniej jednego spółnika (komandytysty) jest ograniczona.

Art. 135.

O ile niniejszy rozdział nie zawiera odmiennych postanowień, do spółki komandytowej stosują się odpowiednio przepisy o spółce jawnej.

Art. 136.

Zawarcie spółki komandytowej wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 137.

Spółka komandytowa powstaje z chwilą dokonania wpisu do rejestru handlowego.

Zarejestrowaniu ulegają oprócz danych, wskazanych w art. 75, przedmiot wkładu każdego komandytysty z zaznaczeniem,

w jakiej części został wniesiony, zwroty wkładu choćby częściowe, oznaczona pieniężnie wysokość odpowiedzialności każdego komandytysty wobec wierzycieli (suma komandytowa), jakoteż zmiany powyższych danych.

DZIAŁ 2.

Stosunek do osób trzecich.

Art. 138.

Komandytysta odpowiada za zobowiązania spółki wobec jej wierzycieli tylko do wysokości sumy komandytowej.

Komandytysta wolny jest od odpowiedzialności w granicach wartości wkładu, wniesionego do majątku spółki. W razie zwrotu wkładu w całości lub w części odpowiedzialność zostaje przywrócona w wysokości wartości dokonanego zwrotu.

W razie uszczuplenia wkładu przez straty, uważa się w stosunku do wierzycieli za zwrot wkładu każdą wypłatę, dokonaną przez spółkę na rzecz komandytysty przed uzupełnieniem wkładu do pierwotnej wysokości.

Art. 139.

Obniżenie sumy komandytowej nie ma skutku prawnego wobec wierzycieli, których roszczenia powstały przed zarejestrowaniem obniżenia.

Art. 140.

Kto przystępuje do istniejącej spółki w charakterze komandytysty, odpowiada także za zobowiązania spółki, istniejące w chwili wpisania go do rejestru handlowego.

Art. 141.

Kto jako komandytysta przystępuje do przedsiębiorstwa kupca jednoosobowego, odpowiada także za zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa przed wpisaniem spółki do rejestru handlowego.

Art. 142.

Komandytysta może zastępować spółkę jedynie na zasadzie pełnomocnictwa.

Jeżeli zawrze czynność w imieniu spółki, nie ujawniając

swego pełnomocnictwa, odpowiada z tej czynności wobec osób trzecich bez ograniczenia.

Art. 143.

Postanowienia umowne, niezgodne z przepisami art. 138—142, nie mają skutku prawnego wobec osób trzecich.

DZIAŁ 3.

Stosunki wewnętrzne spółki.

Art. 144.

W braku odmiennego postanowienia umowy komandytysta nie ma ani prawa, ani obowiązku prowadzenia spraw spółki. W sprawach, przekraczających zakres zwykłych czynności spółki, potrzebna jest jego zgoda.

Art. 145.

Komandytysta ma prawo domagać się udzielenia odpisu rocznego bilansu oraz przeglądać księgi i dokumenty celem sprawdzenia jego rzetelności.

Na wniosek komandytysty może sąd rejestrowy z ważnych powodów zarządzić w każdym czasie udzielenie bilansu lub innych wyjaśnień, tudzież dopuścić go do przejrzania ksiąg i dokumentów.

Umowa nie może wykluczyć ani ograniczyć uprawnień komandytysty, przysługujących mu z mocy niniejszego artykułu.

Art. 146.

Zysk i stratę rozdziela się pomiędzy spółników w stosunku odpowiadającym słuszości.

W stracie komandytysta uczestniczy jedynie do wysokości umówionego wkładu.

Art. 147.

Zakaz konkurencji nie obowiązuje komandytysty.

DZIAŁ 4.

Rozwiązanie spółki i ustąpienie spółnika.

Art. 148.

Śmierć komandytysty nie stanowi przyczyny rozwiązania spółki. Spadkobiercy komandytysty wybierają wspólnego zastępcę celem wykonywania jego praw. Do czasu skutecznego takiego wyboru czynności dokonane bez udziału spadkobierców komandytysty są dla nich wiążące.

Podział udziału komandytysty między spadkobierców skuteczny jest wobec spółki jedynie za jej zgodą.

R o z d z i a ł IX.

SPÓŁKA CICHA.

Art. 149.

Kto jako spółnik uczestniczy wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonym przez tegoż w imieniu własnym, jest spółnikiem cichym.

Spółnik cichy nie odpowiada wobec wierzycieli za zobowiązania kupca.

Art. 150.

Do prowadzenia spraw przedsiębiorstwa uprawniony i obowiązany jest kupiec.

Art. 151.

Spółnik cichy uczestniczy w zyskach i stratach w stosunku odpowiadającym słuszności.

Umowa spółki może zwolnić spółnika cichego od udziału w stratach.

Art. 152.

Z końcem roku obrotowego obowiązany jest kupiec obliczyć udział spółnika cichego w zyskach i stratach i wypłacić mu należny zysk.

Jeżeli jednak wkład doznał wskutek strat uszczuplenia, obraca się zysk na jego uzupełnienie.

W stratach uczestniczy spółnik cichy jedynie do wysokości umówionego wkładu.

Art. 153.

Spółnik cichy ma prawo domagać się udzielenia odpisu rocznego bilansu oraz przeglądać księgi i dokumenty celem sprawdzenia jego rzetelności.

Na wniosek cichego spółnika może sąd rejestrowy z ważnych powodów zarządzić w każdym czasie udzielenie bilansu lub innych wyjaśnień, tudzież dopuścić go do przejrzenia ksiąg i dokumentów.

W razie śmierci spółnika cichego spadkobiercy jego mogą wykonywać powyższe prawa jedynie przez wspólnego zastępcę.

Umowa nie może wykluczyć ani ograniczyć uprawnień spółnika cichego, przysługujących mu z mocy niniejszego artykułu.

Art. 154.

Rozwiązanie spółki cichej powodują:

- 1) przyczyny, przewidziane w umowie spółki;
- 2) zgoda spółników;
- 3) zaprzestanie lub zbycie przedsiębiorstwa;
- 4) otwarcie upadłości do majątku któregokolwiek spółnika;
- 5) śmierć kupca;
- 6) wyrok sądowy;
- 7) wypowiedzenie.

Art. 155.

Rozwiązanie spółki z powodu zaprzestania lub zbycia przedsiębiorstwa nie narusza praw spółnika cichego do żądania wynagrodzenia szkody.

Art. 156.

Każdy spółnik może żądać z ważnych powodów rozwiązania spółki wyrokiem sądowym.

Przeciwnie postanowienie umowne jest nieważne.

Art. 157.

Spółkę, zawartą na czas nieoznaczony, może spółnik wypowiedzieć na sześć miesięcy przed końcem roku obrotowego.

Art. 158.

Jeżeli w ciągu ostatnich sześciu miesięcy przeprowadzono bezskutecznie egzekucję z ruchomości cichego spółnika, na-

tenczas jego wierzyciel, który na podstawie prawomocnego tytułu egzekucyjnego uzyskał zajęcie roszczeń, przysługujących cichemu spółnikowi na wypadek rozwiązania spółki, może wypowiedzieć spółkę na sześć miesięcy przed końcem roku obrotowego nawet, gdy była zawarta na czas oznaczony.

Jeżeli umowa spółki przewiduje krótszy termin wypowiedzenia, wierzyciel może skorzystać z terminu umownego.

Art. 159.

Po rozwiązaniu spółki powinien właściciel przedsiębiorstwa dokonać rozliczenia z spółnikiem cichym na podstawie osobnego bilansu i wypłacić mu należność jego w gotówce.

Jako dzień bilansowy przyjąć należy: w przypadkach wypowiedzenia — ostatni dzień roku obrotowego, w którym upłynął termin wypowiedzenia, w przypadku śmierci lub upadłości — dzień śmierci, względnie ogłoszenia upadłości, zaś w przypadku rozwiązania na podstawie wyroku — dzień doręczenia pozwu.

Spółnik cichy, względnie jego spadkobiercy uczestniczą w zyskach i stratach z spraw jeszcze niezakończonych; mogą żądać wyjaśnień, rachunków i podziału zysków i strat z końcem każdego roku obrotowego.

Art. 160.

W upadłości do majątku kupca może cichy spółnik zgłosić do masy upadłościowej roszczenie swoje z tytułu nadwyżki wpłaconego wkładu ponad swój udział w stratach.

Jeżeli wkład nie był w całości wpłacony, spółnik cichy obowiązany jest do jego wpłacenia jedynie o tyle, o ile to jest potrzebne do pokrycia przypadającego nań udziału w stratach.

Art. 161.

Jeżeli spółnik cichy na podstawie umowy, zawartej z kupcem w ciągu ostatniego roku przed ogłoszeniem upadłości, zwolniony został od obowiązku wpłacenia wkładu w całości lub w części, albo od przypadającego nań udziału w stratach, lub też otrzymał zwrot wkładu w całości lub w części, natenczas zarządca masy upadłościowej może żądać obalenia zwolnienia względnie zwrotu, choćby nastąpiły one równocześnie z rozwiązaniem spółki, chyba że przyczyna upadłości nastąpiła już po dokonanych zwrocie lub zwolnieniu.

Przepis ten nie narusza dalej idących postanowień ustawowych o obalaniu czynności prawnych.

KSIĘGA DRUGA.

CZYNNOŚCI HANDLOWE.

R o z d z i a ł I.

PRZEPISY OGÓLNE.

Art. 162.

Czynności kupca, związane z prowadzeniem jego przedsiębiorstwa, są czynnościami handlowymi.

W razie wątpliwości uważa się, że każda czynność kupca jest czynnością handlową.

Art. 163.

Jeżeli czynność jest handlowa dla jednej ze stron, stosuje się przepisy prawa handlowego do obu stron, o ile prawo nie stanowi inaczej.

Art. 164.

Domniemywa się, że zwyczaje handlowe są kupcowi znane.

Art. 165.

Kto z czynności dla niego handlowej zobowiązany jest do staranności, powinien dokładać staranności sumiennego kupca.

R o z d z i a ł II.

PRAWO RZECZOWE.

DZIAŁ 1.

Prawo własności.

Art. 166.

Jeżeli kupiec zbywa rzecz ruchomą w zakresie wykonywanego przedsiębiorstwa, okoliczność, że nie był uprawniony do rozporządzania tą rzeczą, nie stoi na przeszkodzie nabyciu własności, byleby nabywca był co do tego uprawnienia w dobrej wierze.

Przepis ten nie stosuje się, jeżeli rzecz była skradzioną lub właściciel w inny sposób wbrew swej woli utracił jej posiadanie.

Art. 167.

Kupiec, prowadzący przedsiębiorstwo bankowe, nie nabywa własności na papierze na okaziciela, skradzionym lub w inny sposób przez właściciela wbrew jego woli utraconym, jeżeli utrata papieru ogłoszona została w Monitorze Polskim, a od końca roku kalendarzowego, w którym ogłoszenie nastąpiło, nie upłynął jeszcze rok. Ogłoszenie nie ma tego skutku, jeżeli z powodu szczególnych okoliczności kupiec nie mógł o niem wiedzieć.

Powyższe postanowienie nie stosuje się do papierów na okaziciela, płatnych za okazaniem, oraz do kuponów procentowych i dywidendowych, płatnych w najbliższym terminie, następującym po dacie nabycia.

DZIAŁ 2.

Prawo zastawu.

Art. 168.

Zastaw jest handlowy, jeżeli ma za przedmiot rzeczy ruchome lub papiery wartościowe, a ustanowienie zastawu jest czynnością handlową dla zastawcy.

Ustanowienie zastawu handlowego nie wymaga formy pisemnej.

Art. 169.

Przepisy o znaczeniu dobrej wiary przy nabyciu własności stosują się odpowiednio do nabycia prawa zastawu.

Art. 170.

W braku zapłaty wierzyciel, który chce zaspokoić się z zastawu, obowiązany jest zagrozić zastawcy sprzedażą, chyba że zagrożenia nie da się skutecznie. Sprzedaż może nastąpić dopiero z upływem dwóch tygodni od daty zagrożenia, a jeżeli zagrożenia nie da się skutecznie, od daty płatności zabezpieczonej wierzytelności, przed upływem zaś terminów powyższych tylko wówczas, gdyby zwłoka naraziła zastawcę na szkodę.

Sprzedaż przeprowadza na żądanie wierzyciela notariusz lub komornik drogą publicznej licytacji. Jeżeli przedmiot zastawu ma cenę giełdową lub targową, sprzedaż dokonana będzie z wolnej ręki po kursie dziennym, zaś w drodze publicznej licytacji tylko wówczas, gdy sprzedaży z wolnej ręki nie dało się uskuteczyć.

Z ceny osiągniętej przy sprzedaży organ przeprowadzający sprzedaż zaspokoi koszty sprzedaży oraz nieuiszczone od sprzedanego przedmiotu opłaty skarbowe, resztę zaś wyda wierzycielowi.

O dokonaniu sprzedaży i jej wyniku obowiązany jest wierzyciel zawiadomić bezzwłocznie zastawcę, chyba że zawiadomienia nie da się uskuteczyć.

Sprzedaż jest ważna mimo niezachowania powyższych przepisów, wierzyciel jednak w tym przypadku obowiązany jest do wynagrodzenia szkody. Zastawca nie może zrzec się zgóry prawa do powyższego wynagrodzenia.

Art. 171.

Jeżeli przedmiotem zastawu są papiery wartościowe, wierzyciel uprawniony jest do ściągnięcia wierzytelności z tych papierów w miarodajnych dla nich terminach płatności, a to także jeszcze przed nadejściem terminu płatności zabezpieczonej wierzytelności. Wierzyciel obowiązany jest przytem do zachowania przepisanych prawem aktów staranności.

Postanowienie niniejsze nie pozbawia wierzyciela praw, przysługujących mu z mocy artykułu poprzedzającego.

Art. 172.

Przepisy art. 169—171 stosują się odpowiednio do przewidzianych w kodeksie niniejszym przypadków ustawowego zastawu, i to nawet wobec osoby, nie będącej kupcem.

DZIAŁ 3.

Prawo zatrzymania.

Art. 173.

Kupcowi służy na zabezpieczenie płatnej wierzytelności, którą ma do innego kupca z zawartej z nim obustronnej czynności handlowej, prawo zatrzymania na rzeczach ruchomych

i papierach wartościowych, które z jego wiedzą i wolą otrzymał w swoje posiadanie na podstawie czynności handlowej.

Prawo zatrzymania nie służy wierzycielowi, jeżeli dłużnik przed oddaniem lub przy oddaniu rzeczy zlecił wierzycielowi, aby postąpił z nimi w pewien oznaczony sposób, albo też wierzyciel, choćby w czasie późniejszym, przyjął takie zobowiązanie, a wykonanie prawa zatrzymania byłoby z tem sprzeczne.

Art. 174.

Przepisy o znaczeniu dobrej wiary przy nabyciu własności stosują się odpowiednio do prawa zatrzymania.

Art. 175.

Przedmiotem prawa zatrzymania mogą być również rzeczy, będące własnością wierzyciela, w przypadku, gdy jest on obowiązany do wydania ich dłużnikowi.

Art. 176.

Prawo zatrzymania przysługuje wierzycielowi tak długo, dopóki przedmioty tego prawa znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki nimi może rozporządzać zapomocą dowodów składowych, dowodów ładuńkowych lub konosamentów. Jest ono skuteczne w stosunku do dłużnika oraz do osób trzecich, które nabyły prawa na przedmiocie zatrzymanym dopiero po powstaniu prawa zatrzymania.

Art. 177.

Jeżeli do majątku dłużnika otwarto upadłość lub wdrożono postępowanie układowe albo postępowanie celem zapobiegania upadłości, jeżeli dłużnik wstrzymał wypłaty albo też egzekucja z jego ruchomości pozostała bezskuteczną, prawo zatrzymania służy wierzycielowi także na zabezpieczenie wierzycielności jeszcze niepłatnej.

Wierzyciel, który o okolicznościach powyższych dowiedział się dopiero po otrzymaniu od dłużnika zlecenia do postąpienia z oddanemi rzeczami w pewien oznaczony sposób lub po przyjęciu takiego zobowiązania, może wykonać prawo zatrzymania bez względu na powyższe zlecenie lub zobowiązanie.

Art. 178.

O zatrzymaniu wierzyciel obowiązany jest zawiadomić dłużnika, chyba że zawiadomienia nie da się skutecznie. Zaniedbanie zawiadomienia obowiązuje do wynagrodzenia szkody.

Art. 179.

Wierzyciel nie może wykonać prawa zatrzymania, o ile ma lub otrzyma należyte zabezpieczenie.

Art. 180.

Niezależnie od zatrzymania przysługuje wierzycielowi dla płatnych wierzytelności prawo zaspokojenia się z zatrzymanych przedmiotów według przepisów, obowiązujących co do zaspokojenia się z zastawu handlowego. Wierzycielowi służy przytem pierwszeństwo przed osobami, w stosunku do których prawo zatrzymania jest skuteczne.

R o z d z i a ł III.

ZOBOWIĄZANIA.

DZIAŁ 1.

Postanowienia ogólne.

Art. 181.

Oferta lub przyjęcie oferty, dokonane przez kupca w wykonywaniu jego przedsiębiorstwa, nie tracą mocy prawnej wskutek jego śmierci lub utraty zdolności do działań prawnych. zaszłej przed przyjściem do skutku umowy, jeżeli co innego nie wynika z woli stron albo z natury interesu.

Art. 182.

Nie uważa się za ofertę przesłania lub ogłoszenia przez kupca cenników, przeznaczonych dla większej ilości osób.

Natomiast uważa się za ofertę wystawienie towaru w miejscu sprzedaży na widok publiczny z oznaczeniem ceny.

Art. 183.

Jeżeli kupiec, którego przedsiębiorstwo obejmuje załatwianie cudzych interesów, otrzyma ofertę do załatwienia takiego interesu od osoby, z którą pozostaje w stałych stosunkach handlowych, obowiązany jest do bezzwłocznej odpowiedzi; jego milczenie uważa się za przyjęcie oferty.

Art. 184.

Jeżeli oferent łącznie z ofertą przesyła kupcowi towar, a kupiec oferty nie przyjmuje, powinien towar zabezpieczyć przed szkodą na koszt przesyłającego, o ile wydatki jego znajdują pokrycie.

Art. 185.

Przepisy prawa o zobowiązaniach, wymagające przy poszczególnych czynnościach prawnych zachowania formy pisemnej bądź dla ich ważności, bądź dla celów dowodowych, nie stosują się do żadnej strony, jeżeli czynność jest handlowa dla którejkolwiek strony.

Postanowienie powyższe nie stosuje się do umów zbiorowych, poręczenia oraz najmu i dzierżawy nieruchomości.

Art. 186.

Spółdłużnicy z czynności, która dla nich wszystkich jest handlowa, odpowiadają w razie wątpliwości solidarnie.

Art. 187.

Poręczyciel, dla którego poręka jest czynnością handlową, odpowiada solidarnie z tym, za kogo ręczy.

Art. 188.

Odszkodowanie umowne, do którego zobowiązał się kupiec w wykonywaniu swego przedsiębiorstwa, nie podlega sędziowskiemu umiarkowaniu; wyklucza ono możliwość dochodzenia wyższego odszkodowania.

Art. 189.

Jeżeli czas wykonania zobowiązania oznaczony jest na wiosnę, jesień, sezon lub w inny podobny sposób, natenczas w razie wątpliwości rozstrzyga zwyczaj handlowy miejsca wykonania zobowiązania.

O oznaczeniu wagi, miary, waluty, obliczenia czasu i odległości rozstrzyga w razie wątpliwości miejsce wykonania zobowiązania.

DZIAŁ 2.

Rachunek bieżący.

Art. 190.

Przez umowę rachunku bieżącego zobowiązują się strony, że wynikające z czynności handlowych obustronne wierzytelności i świadczenia wpisywać będą na rachunek i że rozliczenie oraz ustalenie nadwyżki (saldo) dokonywane będzie tylko co pewien czas.

W braku odmiennej umowy lub zwyczaju rozliczenie następuje co pół roku.

Art. 191.

Poszczególnymi wierzytelnościami, wpisanymi na rachunek, nie można oddzielnie rozporządzać ani oddzielnie ich dochodzić.

Wynikająca z rozliczenia nadwyżka jest płatna natychmiast, o ile nie nastąpi przeniesienie jej na okres dalszy.

Art. 192.

Kupiec, który otrzymał rozliczenie, obowiązany jest bez niepotrzebnej zwłoki oświadczyć, czy rachunek uznaje; milczenie uważa się za uznanie.

Art. 193.

Uznanie rozliczenia stanowi samoistny tytuł prawny.

Art. 194.

Wpisanie do rachunku bieżącego wierzytelności do osoby trzeciej uważa się za stanowcze i dokonane na niebezpieczeństwo nabywcy wierzytelności.

Jeżeli jednak wpisanie nastąpiło z zastrzeżeniem inkasa lub jeżeli chodzi o wierzytelność z weksłu, czeku lub przekazu, a wierzytelność ta nie została przez trzeciego w terminie zaspokojona, nabywca może stornować ją z rachunku.

Art. 195.

Od ustalonej przy rozliczeniu nadwyżki należą się odsetki, choćby w nadwyżce policzone były już odsetki od poszczególnych pozycji.

Art. 196.

Szczególne zabezpieczenie dla wierzytelności, wciągniętej do rachunku bieżącego, jak również zobowiązanie spółdłużnika, pozostaje w mocy w tych granicach, w jakich nadwyżka pokrywa się z ową wierzytelnością.

Art. 197.

Strona może wypowiedzieć umowę rachunku bieżącego każdej chwili. Wypowiedzenie ma skutek dopiero od najbliższego terminu rozliczenia.

Z ważnych powodów można wypowiedzieć umowę z tym skutkiem, że rozliczenie i płatność nadwyżki następuje natychmiast.

Art. 198.

Jeżeli wierzyciel strony, pozostającej w stosunku rachunku bieżącego, uzyskał zajęcie przyszłej nadwyżki, nie można przez wstawienie nowych pozycji pogorszyć położenia wierzyciela.

Przepis art. 194 ust. 2 stosuje się także i w tym przypadku.

DZIAŁ 3.

Sprzedaż handlowa.

Art. 199.

Sprzedaż jest handlowa, jeżeli ma za przedmiot rzeczy ruchome lub papiery wartościowe i jest czynnością handlową.

Art. 200.

Sprzedawca może przy sprzedaży handlowej zastrzec sobie własność rzeczy sprzedanej aż do zapłaty ceny, choćby posiadanie i niebezpieczeństwo przechodziło na kupującego.

Zastrzeżenie takie skuteczne jest wobec osób trzecich tylko w razie zawarcia umowy w formie aktu notarialnego.

Art. 201.

Jeżeli kupujący zastrzegł sobie w umowie oznaczenie kształtu, wymiaru lub innych podobnych właściwości rzeczy,

będącej przedmiotem sprzedaży, sprzedawca może w razie zwłoki kupującego w oznaczeniu:

1. wykonać prawa, przysługujące wierzycielowi według prawa o zobowiązaniach w razie niespełnienia przez dłużnika świadczenia wzajemnego, lub

2. dokonać oznaczenia i podać je do wiadomości kupującego, zakreślając mu zarazem odpowiedni termin dla odmiennego oznaczenia. Z bezskutecznym upływem zakreślonego terminu oznaczenie dokonane przez sprzedawcę staje się miarodajnym.

Art. 202.

Jeżeli kupujący dopuści się zwłoki w przyjęciu towaru, sprzedawca może towar oddać w przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego.

Sprzedawca może w takim przypadku spowodować również sprzedaż towaru po uprzednim zagrożeniu nią kupującemu, chyba że zagrożenia nie da się skutecznie lub że towar jest narażony na zepsucie, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Sprzedaż przeprowadza na żądanie sprzedawcy notariusz lub komornik drogą publicznej licytacji. Jeżeli towar ma cenę giełdową lub targową, sprzedaż dokonana będzie z wolnej ręki po kursie dziennym, zaś w drodze publicznej licytacji tylko wówczas, gdy sprzedaży z wolnej ręki nie dało się skutecznie.

Sprzedaż odbywa się na rachunek kupującego.

Nabywcą towaru może być również sprzedawca lub kupujący.

Jeżeli sprzedaż ma być dokonana w drodze publicznej licytacji, a zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, sprzedawca obowiązany jest zawiadomić kupującego o miejscu i czasie licytacji. Sprzedawca obowiązany jest pozatem zawiadomić kupującego w każdym przypadku o dokonaniu sprzedaży, chyba że zawiadomienia nie da się skutecznie.

Niezachowanie powyższych przepisów obowiązuje do wynagrodzenia szkody.

Art. 203.

Jeżeli strony się umówiły lub z okoliczności wynika, że świadczenie ma być spełnione niezawodnie w ściśle oznaczonym terminie, a nie zostało w tym terminie spełnione, uważa się, że wierzyciel odstępuje od umowy, chyba że bezzwłocz-

nie po upływie terminu oświadczy dłużnikowi, że obstałe przy jej wykonaniu.

W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może, gdy przedmiot sprzedaży ma cenę targową lub giełdową, domagać się jako odszkodowania różnicy między ceną umówioną a ceną targową lub giełdową dnia, w którym świadczenie miało być spełnione. Różnicy między ceną umówioną a ceną rzeczywiście zapłaconą lub otrzymaną może domagać się jedynie wówczas, gdy pokrycie się było zgodne z zasadami dobrej wiary i nastąpiło bezzwłocznie po upływie umówionego terminu.

Postanowienia powyższe nie naruszają prawa wierzyciela do żądania odszkodowania według ogólnych zasad.

Art. 204.

Jeżeli sprzedaż jest czynnością handlową dla obu stron, kupujący powinien bez niepotrzebnej zwłoki zbadać towar w czasie i w sposób przyjęty w stosunkach handlowych przy towarze tego rodzaju i o dostrzeżonych wadach fizycznych zawiadomić bezzwłocznie sprzedawcę.

Jeżeli wada była utajona i wyszła na jaw dopiero później, kupujący powinien zawiadomić sprzedawcę bezzwłocznie po jej odkryciu.

Do zawiadomienia wystarcza wysłanie pisma lub telegramu.

Zaniebdanie zawiadomienia powoduje utratę praw z tytułu rękojmi za wady. Utrata praw nie następuje, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił lub jeżeli zawiadomienia nie da się skutecznie.

Art. 205.

Jeżeli przy sprzedaży, będącej czynnością handlową dla obu stron, dostarczono towar inny, niż zamówiony, kupujący powinien zawiadomić o tem sprzedawcę stosownie do postanowień artykułu poprzedzającego; w przeciwnym razie towar uważa się za przyjęty.

Art. 206.

Jeżeli kupujący nie przyjmuje towaru nadesłanego z innej miejscowości, nie może go odesłać bez porozumienia się z sprzedawcą. Obowiązany jest postarać się o przechowanie towaru na koszt sprzedawcy aż do chwili, w której w normalnych warunkach sprzedawca będzie miał możność nim rozporządzić, o ile wydatki jego znajdują pokrycie.

Jeżeli towar jest narażony na zepsucie, kupujący ma prawo, a gdy tego interes sprzedawcy wymaga, obowiązek sprzedać towar. Do sprzedaży stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży w razie zwłoki kupującego w przyjęciu towaru.

Prawo takie służy kupującemu również wtedy, gdy sprzedawca zwleka z rozporządzeniem towarem lub gdy jego przechowanie wymaga kosztów, na które nie ma pokrycia. W tych przypadkach może kupujący również odesłać towar sprzedawcy na jego koszt i niebezpieczeństwo.

Art. 207.

Przy sprzedaży, będącej czynnością handlową dla kupującego, termin przedawnienia roszczeń z tytułu rękojmi za wady fizyczne wynosi sześć miesięcy, a przy roszczeniach z tytułu rękojmi za wady fizyczne zwierząt — sześć tygodni.

DZIAŁ 4.

Umowa agencyjna.

Art. 208.

Przez umowę agencyjną kupiec (agent) podejmuje się stałego pośredniczenia w zawieraniu umów na rzecz dającego polecenie lub zawierania ich w jego imieniu.

Art. 209.

Do zawierania umów w imieniu dającego polecenie oraz do odbierania dlań oświadczeń agent uprawniony jest tylko wtedy, gdy posiada ku temu pełnomocnictwo.

Art. 210.

Uważa się agenta za upoważnionego do odbioru zapłaty za towar, który wydaje, oraz towaru, za który płaci, jak również do odbierania zawiadomień o wadach towaru i oznajmień o pozostawieniu towaru do dyspozycji oraz innych, podobnych oświadczeń, odnoszących się do wykonania umowy przez niego zawartej.

Art. 211.

Uważa się agenta za upoważnionego do podejmowania kroków, potrzebnych dla zabezpieczenia mienia i praw dającego polecenie w zakresie powierzonych mu czynności.

Art. 212.

Jeżeli agent, nie posiadający pełnomocnictwa lub przekraczający jego granice, zawiera umowę w imieniu dającego polecenie, umowę uważa się za potwierdzoną, jeżeli dający polecenie niezwłocznie po otrzymaniu wiadomości o zawarciu umowy nie oświadczy osobie trzeciej, że umowy nie potwierdza.

Art. 213.

Agent może być czynny dla kilku przedsiębiorstw nawet tego samego rodzaju lub prowadzić tego samego rodzaju własne przedsiębiorstwo.

Art. 214.

Agent ma prawo do prowizji od umów, zawartych przy jego udziale.

Jeżeli agent został ustanowiony jako wyłączny zastępca dla pewnego okręgu, ma on w razie wątpliwości prawo do prowizji również od umów zawartych bez jego udziału, jeżeli odnoszą się do tego okręgu.

Zwrotu zwyczajnych kosztów i wydatków agent ma prawo domagać się tylko wówczas, gdy to zostało zastrzeżone umową lub taki jest zwyczaj handlowy.

Art. 215.

Agent nabywa prawo do prowizji z chwilą zawarcia umowy z osobą trzecią.

Jeżeli umowa ma za przedmiot kupno lub sprzedaż, agent nabywa prawo do prowizji z chwilą otrzymania przez dającego polecenie towaru, względnie ceny kupna. Jeżeli jednak umowa ma być wykonana częściami, agent nabywa prawo do prowizji w miarę jej wykonania.

W przypadkach, gdy agent nabywa prawo do prowizji dopiero z chwilą wykonania umowy, prawo to przysługuje agentowi pomimo niewykonania umowy, jeżeli niewykonanie spowodowane zostało przez dającego polecenie bez ważnej przyczyny w osobie drugiego kontrahenta.

Art. 216.

Wysokość prowizji oznacza się według zwyczaju w siedzibie agenta; w braku zwyczaju należy się wynagrodzenie słuszne.

Obliczenie i wypłata prowizji powinny być dokonywane co trzy miesiące z końcem kwartału kalendarzowego, a w każdym razie powinny być dokonane w chwili rozwiązania umowy.

Jednocześnie z obliczeniem dający polecenie, jeżeli jest kupcem, zobowiązany jest wręczyć agentowi wyciąg z ksiąg handlowych, dotyczący umów, od których należy się prowizja.

Art. 217.

Umowa agencyjna, zawarta na czas nieoznaczony, może być wypowiedziana na sześć tygodni przed upływem kwartału kalendarzowego.

Art. 218.

Z ważnych powodów można rozwiązać umowę agencyjną każdego czasu. Przeciwnie postanowienie umowne jest nieważne.

Art. 219.

Ajentowi przysługuje na zabezpieczenie roszczeń o prowizję, o zwrot wydatków i kosztów, jeżeli mu się należą, oraz o zwrot zaliczek udzielonych dającemu polecenie, prawo zastawu na rzeczach ruchomych i papierach wartościowych dającego polecenie, które dostały się w jego posiadanie z tytułu umowy agencyjnej, dopóki znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać zapomocą dowodów składowych, dowodów ładunkowych lub konosamentów.

DZIAŁ 5.

Komis.

Art. 220.

Przez umowę komisu kupiec (komisant) zobowiązuje się do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych lub papierów wartościowych w imieniu własnem, a na rachunek innej osoby (komitenta).

Art. 221.

W braku odmiennych postanowień tego działu stosować należy przepisy prawa o zobowiązaniach, dotyczące umowy zlecenia.

Art. 222.

Jeżeli komisant zawarł umowę na warunkach korzystniejszych od oznaczonych przez komitenta, wszelka korzyść należy się komitentowi.

Oznaczenie w zleceniu ceny nie zwalnia komisanta od starań o uzyskanie ceny korzystniejszej dla komitenta.

Art. 223.

Komisant, który sprzedał rzecz oddaną do sprzedaży po cenie niższej od oznaczonej przez komitenta, obowiązany jest wyrównać komitentowi różnicę.

Jeżeli komisant nabył rzecz po cenie wyższej od oznaczonej przez komitenta, powinien komitent natychmiast po otrzymaniu zawiadomienia o wykonaniu zlecenia oświadczyć, że nie uznaje czynności za dokonaną na jego rachunek, w przeciwnym razie uważa się, że zgadza się na odstąpienie od oznaczonej ceny.

Komitent nie może żądać wyrównania różnicy ani odrzucić umowy, mimo że komisant przekroczył oznaczoną cenę, jeżeli zlecenia po cenie oznaczonej nie można było wykonać, a zawarcie umowy uchroniło komitenta od szkody.

Art. 224.

Do ubezpieczenia towaru obowiązany jest komisant jedynie wtedy, gdy otrzymał takie zlecenie lub gdy taki jest zwyczaj w jego siedzibie.

Art. 225.

Jeżeli stan towaru nadesłanego komisantowi nasuwa podejrzenie, że zachodzi brak, wadliwość lub uszkodzenie, lub gdy towar z natury swojej na niebezpieczeństwo takie jest narażony, komisant powinien podjąć kroki potrzebne dla zabezpieczenia mienia i praw komitenta.

Art. 226.

Jeżeli towar narażony jest na zepsucie, a nie można oczekiwać zarządzenia komitenta lub komitent zwleka z wydaniem zarządzenia, komisant ma prawo, a gdy tego interes komitenta wymaga, obowiązek sprzedać towar z zachowaniem należytej staranności.

Art. 227.

Jeżeli poza przypadkami, wymienionymi w artykule poprzedzającym, komitent zwleka bezzasadnie z wydaniem zarządzeń co do towaru lub też bezzasadnie odmawia przyjęcia towaru, komisantowi przysługują prawa określone w art. 202.

Art. 228.

Jeżeli zlecenie zakupu jest dla komitenta czynnością handlową, natenczas między komitentem a komisantem stosują się odpowiednio przepisy art. 204 — 206 o obowiązku zbadania towaru i zawiadomienia, tudzież o tymczasowym przechowaniu i prawie sprzedaży towaru, nadesłanego z innej miejscowości.

Art. 229.

Komisantowi nie wolno udzielać osobie trzeciej kredytu ani zaliczek, chyba że upoważnia go do tego umowa lub zwyczaj handlowy w jego siedzibie.

Jeżeli komisant towar oddany mu do sprzedaży sprzedał bez upoważnienia na kredyt, powinien natychmiast jako dłużnik ceny kupna uiścić komitentowi zapłatę. Komisant, który udowodni, że przy sprzedaży za gotówkę cena byłaby niższa, obowiązany jest zapłacić tylko tę cenę, gdyby zaś cena ta była niższa od ceny oznaczonej w zleceniu, zapłaci ponadto różnicę stosownie do art. 223 ust. 1.

Art. 230.

Komisant odpowiada za wypełnienie zobowiązania przez osobę trzecią tylko wtedy, gdy taką odpowiedzialność (del credere) przyjął na siebie w umowie z komitentem lub taki jest zwyczaj w jego siedzibie.

Z tytułu takiej odpowiedzialności należy mu się w razie wątpliwości osobna prowizja.

Art. 231.

Jeżeli komisant w doniesieniu o wykonaniu zlecenia nie wskazał osoby, z którą zawarł umowę, komitent może uważać go za swego bezpośredniego nabywcę czy sprzedawcę.

Art. 232.

Komis zakupu lub sprzedaży towarów, mających urzędowo ustaloną cenę targową lub giełdową, może komisant, jeżeli mu

tego komitent nie zabronił, wykonać także w ten sposób, iż podejmuje się sam dostarczyć towar, który miał zakupić, albo kupić dla siebie towar, który miał sprzedać.

W tym przypadku komisant powinien policzyć komitentowi najkorzystniejszą cenę dnia, w którym wysłał zawiadomienie o wykonaniu zlecenia.

Art. 233.

Komisant nabywa prawo do prowizji z chwilą otrzymania przez komitenta towaru względnie ceny kupna. Jeżeli jednak umowa ma być wykonana częściami, komisant nabywa prawo do prowizji w miarę jej wykonania.

Prawo do prowizji służy komisantowi mimo niewykonania umowy, jeżeli niewykonanie spowodowane zostało przez komitenta bez ważnej przyczyny w osobie trzeciego.

Art. 234.

Komisantowi przysługuje na zabezpieczenie roszczeń o prowizję, o zwrot wydatków i kosztów, o zwrot zaliczek udzielonych komitentowi oraz wszelkich innych należności, powstałych z zlecenia czy zleceń komisowych, prawo zastawu na rzeczach ruchomych i papierach wartościowych, stanowiących przedmiot komis, dopóki znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać zapomocą dowodów składowych, dowodów łańdunkowych lub konosamentów.

Przepis powyższy stosuje się odpowiednio także w przypadku, gdy komisant jest właścicielem przedmiotu komis.

Art. 235.

Komisantowi służy z tytułu należności, określonych w artykule poprzedzającym, prawo zaspokojenia się z wierzytelności, które nabył na rachunek komitenta, z pierwszeństwem przed komitentem i jego wierzycielami.

Art. 236.

Komisant, który wobec komitenta ma stanowisko bezpośredniego nabywcy czy sprzedawcy (art. 231, 232), nie traci przez to uprawnień, wymienionych w art. 233 — 235.

DZIAŁ 6.

Spedycja.

Art. 237.

Przez umowę spedycji kupiec (spedytor) podejmuje się przesłania rzeczy w imieniu własnym, a na cudzy rachunek.

Art. 238.

W braku odmiennych postanowień tego działu stosować należy przepisy, dotyczące komisju.

Art. 239.

Spedytor odpowiada za przewoźników, przedsiębiorców przewozu morskiego i dalszych spedytorów, którymi się posługuje, chyba że udowodni, że przy ich wyborze dołożył należytej staranności.

W przypadku, gdy posługuje się osobami innymi, odpowiada jak przewoźnik.

Art. 240.

Spedytor, który podjął się przesłania za oznaczoną w umowie sumę ryczałtowa, ma prawa i obowiązki przewoźnika.

Art. 241.

Spedytor może sam wykonać przewóz.

W tym przypadku ma spedytor jednocześnie także prawa i obowiązki przewoźnika.

Art. 242.

Jeżeli spedytor przesyła kilka przesyłek zbiorowo przy użyciu środków przewozowych, wynajętych na własny rachunek, ma prawo liczyć przewoźne stosownie do okoliczności, nie wyższe jednak nad to, któreby się należało, gdyby każda rzecz przesłana była odrębnie.

Art. 243.

Spedytorowi przysługuje na zabezpieczenie roszczeń o przewoźne, prowizję, o zwrot wydatków i kosztów, o ryczałtowo umówione wynagrodzenie, o zwrot zaliczek udzielono-

nych wysyłającemu oraz wszelkich innych należności, powstałych z zlecenia czy zleceń spedycyjnych, prawo zastawu na rzeczach, stanowiących przedmiot spedycji, dopóki znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może niemi rozporządzać zapomocą dowodów składowych, dowodów ładunkowych lub konosamentów.

Art. 244.

Jeżeli w przesłaniu rzeczy bierze udział dalszy spedytor, powinien on, gdy tego wymaga s'aranność sumiennego kupca, wykonać znane mu prawa poprzedzających spedytorów i przewoźników, a w szczególności ich prawa zastawu.

O ile następca zaspokoi roszczenia poprzednika, przechodzą one wraz z prawem zastawu poprzednika na następcę.

Art. 245.

Roszczenia przeciwko spedytorowi z powodu całkowitej utraty, ubytku, uszkodzenia lub spóźnionej dostawy przesyłki przedawniają się z upływem jednego roku. Termin ten umową może być przedłużony.

Przedawnienie zaczyna biec w przypadku uszkodzenia lub ubytku od dnia, w którym nastąpiła dostawa, zaś w przypadku całkowitej utraty lub spóźnionej dostawy od dnia, w którym dostawa powinna była nastąpić.

Roszczenia, wymienione w ust. 1, mogą być podniesione także po upływie terminu przedawnienia w drodze zarzutu, jeżeli w ciągu jednorocznego terminu wysłano do spedytora reklamację.

Art. 246.

Określone w artykule poprzedzającym roszczenia spedytora przeciwko przewoźnikom, przedsiębiorcom przewozu morskiego i dalszym spedytorom, którymi się posługuje przy przesłaniu rzeczy, oraz tych osób między sobą przedawniają się z upływem miesiąca od chwili, kiedy zobowiązany wwnagrodził szkodę lub gdy mu doręczono pozew.

Art. 247.

Postanowienia o skróconym terminie przedawnienia nie stosują się do tego, kto wyrządził szkodę rozmyślnie.

DZIAŁ 7.

Przewóz.

Art. 248.

Przez umowę przewozu kupiec (przewoźnik) podejmuje się przewiezienia rzeczy ładem lub wodami śródziennymi.

Art. 249.

Postanowienia działu niniejszego stosują się do przewozu kolejami żelaznymi, zarobkowego przewozu pojazdami mechanicznymi, przewozu statkami powietrznymi oraz przewozu pocztą tylko o tyle, o ile przewóz ten nie jest odmiennie uregulowany przepisami szczególnymi.

Art. 250.

Wysyłający powinien podać przewoźnikowi dokładnie swój adres tudzież adres odbiorcy, miejsce dostawy, oznaczenie przesyłki według rodzaju, ilości oraz sposobu opakowania, wartość rzeczy szczególnie cennych.

Na żądanie przewoźnika wysyłający powinien wystawić list przewozowy, który ma zawierać dane wskazane w ust. 1, oznaczenie wysokości przewoźnego oraz wszelkie inne istotne postanowienia umowy.

Wysyłający ponosi skutki niedokładnego lub nieprawdziwego oświadczenia.

Art. 251.

Jeżeli rozpoczęcie lub dokonanie przewozu dozna czasowej przeszkody wskutek okoliczności, zachodzącej po stronie przewoźnika, wysyłający może odstąpić od umowy, powinien jednak dać przewoźnikowi słuszne wynagrodzenie za dokonaną część przewozu w granicach tego, co na kosztach przewozu oszczędził. Nie traci przez to prawa do wynagrodzenia szkody w przypadku winy przewoźnika.

Art. 252.

Wysyłający ma prawo rozporządzania przesyłką, powinien jednakże wynagrodzić przewoźnikowi wydatki i szkodę, spowodowane przez swoje rozporządzenie

Prawo rozporządzania wysyłającego gaśnie, gdy po nadejściu przesyłki na miejsce przeznaczenia przewoźnik zawiadomił o tem odbiorcę, albo gdy odbiorca zażądał wydania przesyłki stosownie do art. 254.

Art. 253.

Przewoźnik powinien zawiadomić odbiorcę niezwłocznie o nadejściu przesyłki na miejsce przeznaczenia.

Art. 254.

Po nadejściu przesyłki na miejsce przeznaczenia odbiorca może w własnym imieniu wykonywać wszelkie prawa, wynikające z umowy przewozu, w szczególności żądać wydania przesyłki i listu przewozowego przy równoczesnym dopełnieniu zobowiązań, wypływających z tej umowy.

Art. 255.

Przez przyjęcie przesyłki i listu przewozowego obowiązuje się odbiorca do zapłaty należności przewoźnika, oznaczonych w liście przewozowym.

Art. 256.

Jeżeli nie można doręczyć przesyłki odbiorcy, powinien przewoźnik niezwłocznie zawiadomić o tem wysyłającego. Gdy wysyłający nie nadeśle w stosownym czasie odpowiednich wskazówek, powinien przewoźnik oddać przesyłkę w przechowanie lub inaczej ją zabezpieczyć, zawiadamiając o tem wysyłającego i odbiorcę.

Jeżeli towar jest narażony na zepsucie albo jeżeli jego przechowanie wymaga kosztów, na które niema pokrycia, przewoźnik może towar sprzedać w trybie, przewidzianym w razie zwłoki kupującego w przyjęciu towaru.

Art. 257.

Przewoźnik odpowiada za szkodę, wynikłą z utraty, ubytku lub uszkodzenia przesyłki w czasie od przyjęcia rzeczy do przewozu aż do wydania jej odbiorcy, oraz za szkodę wynikłą z opóźnienia w dostawie, chyba że udowodni, iż nie mógł zapobiec szkodzie mimo zachowania należytej staranności.

Odszkodowanie nie może przewyższać zwyczajnej wartości rzeczy, chyba że szkoda wynikła z złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa.

Za utratę, ubytek lub uszkodzenie pieniędzy, kosztowności, papierów wartościowych albo rzeczy szczególnie cennych odpowiada przewoźnik jedynie wtedy, gdy właściwość przesyłki była podana przy zawarciu umowy.

Art. 258.

Przewoźnik odpowiada za osoby, zatrudnione w jego przedsiębiorstwie, tudzież za każdą inną osobę, która się posługuje przy wykonaniu przewozu.

Art. 259.

Przewoźnik może oddać przesyłkę do przewozu innemu przewoźnikowi na całą przestrzeń lub jej część; odpowiada jednak za dalszych przewoźników aż do dostawienia przesyłki odbiorcy, jak za siebie samego.

Każdy przewoźnik, który przyjmuje przesyłkę na podstawie tego samego listu przewozowego, obejmuje solidarną odpowiedzialność za wykonanie całego przewozu podług treści listu przewozowego.

Przewoźnik, który na podstawie swej solidarnej odpowiedzialności za cały przewóz wynagrodził szkodę, ma prawo regresu do tego, u kogo szkoda nastąpiła, a jeśli okoliczności tej nie można ustalić, odpowiedzialność ponoszą wszyscy przewoźnicy w stosunku do przypadającego na nich przewoźnego. Wolny jest od regresu ten przewoźnik, który udowodni, że szkoda nie powstała na jego przestrzeni albo że nie mógł jej zapobiec mimo zachowania należytej staranności.

Art. 260.

Przewoźnikowi przysługuje na zabezpieczenie roszczeń z umowy przewozu, jako to: przewoźnego, składowego, opłat celnych i innych wydatków, jakoteż zaliczek udzielonych na towar, prawo zastawu na przesyłce, dopóki przesyłka znajduje się u niego lub u osoby, która ją dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nią rozporządzać zapomocą dowodów składowych, dowodów ładunkowych lub konosamentów.

Do wykonania prawa zastawu stosują się postanowienia art. 170 z tą zmianą, że zagrożenie powinno być wystosowane do wysyłającego i odbiorcy.

Art. 261.

Jeżeli na przesyłce ciąży obok siebie prawa zastawu dla roszczeń komisanta, spedytora, przewoźnika lub przedsiębiorcy składowego, natenczas prawa zastawu dla roszczeń z tytułu przesłania rzeczy i przewozu mają pierwszeństwo przed prawami zastawu dla innych roszczeń.

Jeżeli na przesyłce ciąży obok siebie prawa zastawu dla roszczeń z tytułu jej przesłania lub przewozu na rzecz kilku osób, natenczas prawo zastawu, które później powstało, ma pierwszeństwo przed wcześniejszem.

Art. 262.

Ostatni przewoźnik powinien, jeżeli tego wymaga staranność sumiennego kupca, wykonać znane mu prawa poprzedzających spedytorów i przewoźników, a w szczególności ich prawa zastawu.

O ile przewoźnik zaspokoi roszczenia poprzednika, przechodzą one na niego wraz z prawem zastawu poprzednika.

Art. 263.

Przez przyjęcie przesyłki bez zastrzeżeń oraz zapłatę należności przewoźnika gasną wszelkie roszczenia do przewoźnika z umowy o przewóz. Jednakże pozostają w mocy roszczenia z tytułu uszkodzeń niewidocznych, jeśli odbiorca niezwłocznie, a w każdym razie najpóźniej w ciągu dni ośmiu od przyjęcia, zawiadomił o nich przewoźnika.

Przepisy te nie stosują się, jeżeli szkoda była spowodowana rozmyślnie lub przez rażące niedbalstwo.

Art. 264.

Do przedawnienia roszczeń przeciwko przewoźnikowi oraz roszczeń przewoźnika do poprzedników stosują się odpowiednio postanowienia art. 245 — 247.

SPIS RZECZY.

	Art.	Str.
<i>Źródła prawa</i>	1	5
KSIĘGA PIERWSZA. Kupiec	2—161	5—37
<i>Rozdział I.</i> Pojęcie kupca	2— 7	5— 6
<i>Rozdział II.</i> Firma	8— 19	6— 8
<i>Rozdział III.</i> Rejestr handlowy	20— 37	9—12
<i>Rozdział IV.</i> Zbycie przedsiębiorstwa kupieckiego	38— 53	12—15
<i>Rozdział V.</i> Księgi handlowe	54— 60	16—17
<i>Rozdział VI.</i> Pełnomocnicy handlowi	61— 70	17—19
<i>Rozdział VII.</i> Spółka jawna	71—133	19—32
<i>Dział 1.</i> Przepisy ogólne	71— 75	19—20
<i>Dział 2.</i> Stosunek do osób trzecich	76— 84	20—22
<i>Dział 3.</i> Stosunki wewnętrzne spółki	85—103	22—25
<i>Dział 4.</i> Rozwiązanie spółki i ustąpienie spółnika	104—113	25—28
<i>Dział 5.</i> Likwidacja	114—131	28—31
<i>Dział 6.</i> Przedawnienie roszczeń	132—133	31—32
<i>Rozdział VIII.</i> Spółka komandytowa	134—148	32—35
<i>Dział 1.</i> Przepisy ogólne	134—137	32—33
<i>Dział 2.</i> Stosunek do osób trzecich	138—143	33—34
<i>Dział 3.</i> Stosunki wewnętrzne spółki	144—147	34
<i>Dział 4.</i> Rozwiązanie spółki i ustąpienie spółnika	148	35
<i>Rozdział IX.</i> Spółka cicha	149—161	35—37
KSIĘGA DRUGA. Czynności handlowe	162—264	38—59
<i>Rozdział I.</i> Przepisy ogólne	162—165	38
<i>Rozdział II.</i> Prawo rzeczowe	166—180	38—42
<i>Dział 1.</i> Prawo własności	166—167	38—39
<i>Dział 2.</i> Prawo zastawu	168—172	39—40
<i>Dział 3.</i> Prawo zatrzymania	173—180	40—42
<i>Rozdział III.</i> Zobowiązania	181—264	42—59
<i>Dział 1.</i> Postanowienia ogólne	181—189	42—43
<i>Dział 2.</i> Rachunek bieżący	190—198	44—45
<i>Dział 3.</i> Sprzedaż handlowa	199—207	45—48
<i>Dział 4.</i> Umowa agencyjna	208—219	48—50
<i>Dział 5.</i> Komis	220—236	50—53
<i>Dział 6.</i> Spedycja	237—247	54—55
<i>Dział 7.</i> Przewóz	248—264	56—59

206

85207

„Komisja Kodyfikacyjna“ ukazuje się zeszytami w miarę nagromadzonego materiału. Cenę pojedynczego zeszytu oznacza się w stosunku do liczby arkuszy.

Ogólnego zbioru № 70.

Wydawnictwo urzędowe Komisji Kodyfikacyjnej.

Drukarnia Mazowiecka, Warszawa, ul. Szpitalna 1, tel. 649-04.

Druk ukończono dnia 12 czerwca 1933.